

EVRENSEL DEHA ANKARA'DAYDI... LEONARDO SERGİSİ

1452-1519 yılları arasında yaşayan Leonardo da Vinci (asıl adıyla Leonardo di ser Piero da Vinci - Vinci'li Piero'nun oğlu Leonardo), çağının en büyük dehalarından biri. Bir bilim insanı, mühendis, sanatçı ve mucit olan Leonardo'nun ünü, doğduğu yer olan İtalya'nın sınırlarını çok kısa zamanda aşarak tüm dünyaya yayıldı. Anatomi, matematik, gökbilim, optik, mimari, silahlar ve akışkan fiziği konularında ilgisi ve olağanüstü sanatsal dehasıyla tanınan Leonardo da Vinci'nin yağlıboya resimlerinin yanında, özellikle anatomi ve mühendislik çizimleri de büyük değer taşıyor.

Da Vinci'nin 1478-1513 yılları arasında gerçekleştirdiği işlevsel tasarım çalışmalarından yararlanarak yapılan 40 adet çalışan maket, Rahmi Koç Müzesi'nden sonra geçtiğimiz ay da The Partners işbirliği ve Arçelik ana sponsorluğunda, Orta Doğu Teknik Üniversitesi kampüsünde sergilendi. Tasarımların orjinal çizimleri üzerinde çalışan mühendisler ve tarihçilerce, yalnızca o dönemlerde bulunan malzeme ve aletlerle yapılan bu çalışan maketler, da Vinci'ye ilham veren doğanın dört elementi olan toprak, su, hava ve ateşi temsil edecek şekilde dört ayrı bölümde sergi-

lendi. Uluslararası üne sahip İnteraktif Leonardo Da Vinci İcatları Sergisi'nin 5 numaralı bölümünde, Da Vinci'nin tasarladığı diğer mekanizmalar yer aldı.

İstanbul'dan sonra Ankara'da da çok büyük ve yoğun ilgi gören "Leonardo: Evrensel Deha" adlı sergide yer alan çalışan maketlerden bazıları: Biliyor muydunuz?

Leonardo da Vinci'nin sayısız icatları arasında makas, paraşüt ve uçak (en azından ilkel tasarımları) da bulunuyor.

Deniz Candaş

Odeometre: Tekerleğin dönme hareketi birbirine bağlı iki dişli çarkı hareket ettiriyor. Tepedeki dişli çark, her bir tam turda, en üstte yer alan haznenin içindeki taşlardan birinin yandaki kutuya düşmesini sağlıyor. Böylece, gidilen mesafe ölçülüyor.

Dişli çarklar: Tek bir kolun hareketiyle birden fazla çarkın birbirini hareket ettirmesi ilkesine dayanıyor.

Rulman: Yüzeyler arasındaki sürtünme etkisi, oyukların içinde yer alan bilyeler sayesinde azaltılıyor.

Kriko: Kol yardımıyla döndürülen dişli çark, kendisinden daha büyük olan dişli çarkı döndürüyor, dişler karşılığında yer alan oyukları iterek kolun aşağı yukarı hareketini sağlıyor. Bu düzeneğin günümüzde en basit kullanım alanlarından biri araba krikosu.

Nemölçer: Terazinin kefelerinden birine pamuk diğerine de eşit ağırlıkta balmumu yerleştiriliyor. Belirli bir süre sonra havadaki nemi emerek ağırlaşan pamuğun yarattığı sapmanın ölçülmesiyle, havadaki nem oranı hakkında bilgi sahibi olunuyor.

Palanga: Birden fazla makaranın kullanılması sayesinde ağırlığı kaldırmak için harcanan kuvvet azalıyor.